

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt VIII. Non sic hominum genus sub diaboli tyrannidem ac potestatem decidisse, vt sub Dei esse potestate & prouidentia desineret.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

in manu Dei; ad quodcunque voluerit, vertet illud. Vnde nec ipsum consensum efficiunt voluntatis, sed petunt, vehementerque ad id incitant: admotis tam intus quàm foris illecebris, quæ sint ad inflammadum impellendumque quàm accomodatissimæ: tanta planè humane mentis seruata libertate, vt verissimè dicat Augustinus, nulla alia re mentem hominis fieri seruam libidinis, nisi propria voluntate. Hinc & venerabilis Beda, in illud Actorum scribens, vbi Petrus ait Ananiæ: Cur tentauit seu impleuit (vt Bedæ habebat lectio) satanas cor tuum? Notandum, ait, quod mentem hominis iuxta substantiam, nihil implere possit nisi creatrix Trinitas: quia tantummodo secundum operationem & voluntatis instinctum, anima de his quæ sunt creata, impletur. Implet verè satanas cor alicuius, non quidem ingrediens in eum & in sensum eius, neque introiens aditum cordis (siquidem potestas hæc solius Dei est) sed callida & fraudulenta deceptione animam in affectum malitiæ trahens; per cogitationes & incentiua vitiorum, quibus plenus est. Impleuit ergo satanas cor Ananiæ, non intrando, sed malitiæ suæ virus inferendo. Hactenus Beda.

CAPVT VIII.

Non sic hominum genus sub diaboli tyrannidem ac potestatem decidisse, vt sub Dei esse potestate & prouidentia desineret.

FALLERETVR verò permultum, qui sic opinaretur hominem lapsum, hostis sui diaboli subiisse principatum: vt sub vnus Dei potestate supremoque esse dominatu ac prouidentia desineret. non enim potuit creatura non intra sui conditoris (cuius sunt omnia) ditiones commorari, sine quo etsi potuit prauitatem suscipere (sicuti ex sese non ex illo deficiens suscipit) non potuit tamen vel in sua prauitate consistere, seu qualemcūque traducere vitam. vsque adedò verum
illud

*Athor. 17.**Prosper lib. 2.
de uocatione
gentium, c. 22.**Prosper lib. 2.
de uocat. gent.
cap. 10.*

illud est de omnibus, quod Apostolus olim Athenien-
sibus dixit, vnum illis ac solum verum Deum prædi-
cās: In ipso viuimus, mouemur & sumus. cuius etiam
iusta & omnipotens prouidentia, sic indefinenter vni-
uersa diiudicat, vt nemo hunc in mundum veniat, ne-
mo ex hoc mundo discedat, nisi ortu atque discessu eo
quem rerum arbiter secundum altissimam scientiam
suam sapientiamque decernit. Sicuti scriptum est in
libro Iob: Quis ignorat quòd omnia hæc manus Do-
mini fecerit, in cuius manu anima omnis viuentis, &
spiritus vniuersę carnis hominis? Manifestarunt etiam
diuinorum eloquiorum auctoritates multę, & conti-
nuata omnium seculorum experimenta docuerunt,
iustam Dei misericordiã, misericordemque iustitiam,
nec alendis vnquam hominum corporibus, nec do-
cendis iuuandisque eorum mētibus defuisse. Semper
enim pluit super bonos & malos, semperque solem
suum oriri fecit iustis pariter & iniustis; semper vita-
les auras præbuit, & diei noctisque vicissitudines in-
definenter ministrauit; vbertatem agris, multiplicatio-
nem seminibus, fœcunditatem generãdis hominibus,
semper impendit. Et si quando quicquam horum de-
negauerit, tum id egit benignis correptionibus, vt
auersionem desidiãque malè vtentium castigaret:
quo sic miserationes eius quærent in aduersis, cuius
iustitiam in secundis non timebant. Denique etsi ho-
minem desertorem sui passus est ingredi vias suas, quæ
diabolo duce & impulso feruntur ad mortem: non
sic eum tamen à suorum gubernaculorum lege dimi-
sit, vt non & prauum eius cor, pleno, sicut vellet, impe-
rio gubernaret: vel terrendo prohibens, vel quòd libuis-
set pro altitudine suorum iudiciorum inflectens: nec
operando tamen malitiam (quod nonnulli hæc etiam
ætate blasphemis nimium literis conantur adstruere)
sed eam humano corde conceptam, variis mirisque

modis

modis ordinando. Sic enim cum homines bonis tam multis vtantur malè, ipse per inuictam potentiam atque incomprehensibilem sapientiam, malis omnibus vtitur bene: siue cum irrogandis suppliciis notam facit iram atque potentiam suam, siue cum exercet atque ostendit misericordiam. Nam Pharaonis quidem obduratissima voluntate ad hoc vsus est, vt suæ magnitudinem virtutis orbi demonstraret; maledicentia Semei, vt Davidis peccata purgaret; Philistæorum & Chaldæorum aliarumque gentium malitia, vt Israëlitarum peccata puniret: postremò & ipsius diaboli malevolentia vsus est, vt illustris omnibus beati Iob fortissima patientia redderetur. Et quis varios atque multiplices particulatim edisserat vsus, quos non nisi bonos ex omnibus malis elicit summi potentia conditoris? Sicut diuisiones aquarum, sic cor Regis, etiam pessimi, in manu Dei. Nec ipsius quidem mundi principis plus odium & inuidia potest in subditos, quam ille permiserit. Cuius virtute solius fit quod scriptum est de Behemoth, hoc est, diabolo. Ecce spes eius frustrabitur eum, & videntibus cunctis præcipitabitur. Regit igitur & malos Deus. Propterea enim illi tanquam Regi regum Dominoque dominantium, curuatur omne genu, cælestium, terrestrium, & inferorum. Sed beatus ille qui dicere potest, Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco pascuæ, ibi me collocauit. Deduxit me super semitam iustitiæ, propter nomen suum. Nam etsi ambulauero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. seruiunt illi quidè omnia ad nutum potētissimæ voluntatis. Quis enim, ait, resistere potest vultui meo? Sed non omnes seruiunt illi, piæ obediētia seruituris, cum seruire duobus dominis nemo possit. Aliud igitur est Dei regnū, quo corporea & incorporea cuncta reguntur, quo attingit à fine vsque ad finem fortiter, ac disponit omnia

Iob 40.

Iob 41.

F

sua-

suauiter: aliud quo suos ipse seruos, non obstantibus
 hostium circumfasis cuneis, ad beatam felicitatem
 perducit. Ex hoc, piorum Rex Christus peculiariter
 agnoscitur: ex illo, Rex omnium sæculorum & homi-
 num pariter ac dæmonum, Deus vnus prædicatur.
 Quoniam igitur modo sub Dei esse potestate homo
 deliisset simulatque diaboli cœpit esse, quando nec
 ipse diabolus ex vnus summi moderatoris potestate
 fuerit vnquã exemptus? Non enim hominem (inqu
 Augustinus) à lege suæ potestatis amisit, quãdo in dia-
 boli potestate esse permisit: quia nec ipse diabolus
 potestate Omnipotentis alienus est, vt neque à boni-
 tate. Namque ipsi maligni angeli, vnde qualicumque
 subsisteret vitã, nisi per eum qui viuificat omnia? Ridi-
 culè proinde Iulianus hæreticus obijciebat in sen-
 tencijs possideri hominem à Deo & diabolo: aut certe
 Deum penitus sua possessione exturbatum esse, si ce-
 perint homines nati, in diaboli esse cõtinuò potestate.
 Non enim attendebat sic esse homines sub diaboli po-
 testate priusquam redimantur à Christo, vt tamẽ De-
 potestati non solùm hi, sed nec ipse quidem diabolus
 subtrahatur. Cùm igitur diabolo homines ad impietatem
 & superbiam sui conditoris desertionem cõsensissent,
 atque ab ipso veri luminis & sapientiæ fonte auersi, in
 ignorantia vitiorum quæ tenebris cæci versarentur; factus
 est ille princeps tenebrarum, & caput super omnes
 filios superbiæ; atque ad eò huius sæculi deus (quem
 admodum Apostolus dixisse videtur) excæcans mentes
 infidelium, captiuos quæ etiam illos detinens quor-
 rum nec vnus diei vita est super terram. In siectum enim
 à diabolo peccati vulnus, quicquid cum eo nascitur, in
 omne sub illo esse cogit: tanquam à suo frutice fru-
 ctum iure decerpat. Non quòd ab eo sit natura huma-
 na, quæ non nisi ex Deo esse potest: sed quòd ab eo
 profluxerit vitium, quod ex Deo esse non potest. Non
 enim

*August. lib. 3.
 contra Iulianum,
 cap. 2.*

enim propter seipsam quæ tota laudabilis est, sed propter damnabile vitium, quo deprauata est, natura humana damnatur. Quæ autem causa est propter quam iure damnatur, ea ipsa est propter quam meritò damnatissimo diabolo subiungatur. Quia & diabolus spiritus immundus est; & bona quidem res, qua parte spiritus; mala verò qua parte reperitur immundus: quoniam spiritus est naturâ, immundus vitio, vt mirandum sit libuisse Caluino dicere, ipsum naturâ prauum, malignum, ac malitiosum esse. Quomodo enim naturâ malus, quâ condidit atque etiamnum conseruat Deus? Non itaque tenet homines siue maioris siue infantilis ætatis, propterea quòd homines sunt: sed propterea quòd immundi sunt. quocirca quisquis miratur diabolo subijci Dei creaturâ, is iam mirari desinat. Subditur enim creatura Dei, creaturæ Dei: minor, maiori: quia homo, angelo: nec tamen propter naturam sed propter vitium, quia immundus immundo. hic est fructus eius, ex antiqua immunditiæ stirpe, quam plantauit in homine. Maiores quidem pœnas quanto est immundior ipse passurus, veruntamen & quibus in illa damnatione tolerabilius erit, huic sunt subditi velut principi auctoriq̃ peccati.

Lib. 1. Instit.
cap. 14. §. 15.

CAPVT IX.

Rectene Petrus Abelardus censuerit diabolum carcerarium duntaxat ministrum fuisse.

DIFFICILE autem iam quantum arbitror non fuerit perspicere, quid de illa sit Petri Abelardi assertionem iudicandum; qua statuebat nullum diabolo in homines fuisse dominium aut ius seu potestatem, nisi fortè vt carcerario, Deo permitte. Quanquam enim scriptum sit in Euangelio, propterea nobis cum aduersario nostro citò transigendū esse, tantisper dum in via sumus; ne nos aduersarius iradat iudici; & index

Luca 9.